

373
M 18

REV. 2017.

Helytörténet

1935. június hó 9-én a Budapesten élő tatai diákok Szövetsége Magyary Zoltán dr. egyetemi tanár, elnök vezetésével kirándult Tatára. Itt résztvett a gimnázium záróünnepélyén, amelyen Magyary Zoltán egyetemi tanár a következő beszédet mondotta el:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A Szentlélek ünnepe a lelkek találkozója. A Tatai Piarista Öregdiákok Budapest Szövetsége örül, hogy erre a napra esik első itteni látogatása, hiszen az a célunk, hogy lelki kapcsolatot és megértést találjunk itteni volt diáktársainkhoz és szülőföldünk közön-ségéhez. Az a körülmény pedig, hogy a gimnázium ma évi záróünnepélyét tartja, teljesíti másik vágyunkat, hogy találkozzunk fiatal diáktársainkkal is és szólhassunk hozzájuk.

Amikor 1934. év tavaszán Budapesten megalakítottuk a mi Szövetségünket, három cél lebegett a szemünk előtt:

1. Az, hogy a gimnáziummal kapcsolatban segítsünk annak növendékein. Visszagondolva a mi életünk tapasztalataira, azt hisszük, a legtöbbet akkor segítünk, ha megkönnyítjük az érettségi után az egyetemre jövő ifjaknak Budapesti életét. Az érettségi bizonyítvány érettséget jelent a főiskolai tanulmányokra. Az érettségizők nagy része az egyetemre megy, ez pedig az itteni ifjak számára nemcsak azt jelenti, hogy megszűnik a piaristák irányító befolyása rájuk, hanem azt is, hogy egyuttal a szülői házból is kikerülnek. Pest a nagyváros csábításaival és drágaságával sok veszélyt jelent a magára maradó fiatal diákra és sajnos, sok esetet tudunk, amelyekben jól induló, tehetséges fiúk letörtek, elmaradtak, kárára maguknak és vesztőségére a köznek. Ezért főfeladatunknak azt tartjuk, hogy itt, ezen a ponton segítsünk az utánunk jövőknek, azoknak a nehézségeknek az enyhítésében, amelyekben minket nem segített senki. Ennek a bajnak a felismerése hozta létre az újabban létesült egyetemi kollégiumokat. Mi is a Horthy Miklós Kollégiumban rendeztünk be *Tatai Szobát* az innen felkerülő fiatal diáktársaink befogadására.

2. A kapcsolatunk Tatahoz nem szorítkozik a gimnáziumra. A két városnak sok fontos problémája van, amelyek szerencsés megoldásában külső segítségre van szüksége. Ma minden országban az a helyzet és nem más Magyarországon sem, hogy a helyi problémák megoldásához is annyiféle szakértőre és olyan tényezőkre együttműködésére van szükség, hogy azok csak a fővárosban, országos keretben állnak rendelkezésre. Azt gondoljuk, hogy ez az egyik legfontosabb terület, bár több ilyen is van, ahol mi öregdiákok, akik ezekkel a körökkel sűrű kapcsolatban vagyunk, vagy részben hozzájuk is tartozunk, segítségére lehetünk a szülőföldünknek.

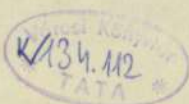
3. Végül egész működésünkben szemelőtt akarjuk tartani a piaristák példáját, akik önzetlenül, érte jutalmat senkitől sem várva, lelkiismeretük bírájára hallgatva végzik hivatásukat azon a magas színvonalon, amely őket a legkiválóbb tanfőrendünké tette. Így akarjuk mi, öregdiákok is kítűzött céljainkat szolgálni.

Mi az oka annak, hogy mindeddig nem jelentkeztünk, hanem csak csendben, ott-hon dolgoztunk?

Szándékosan nem jöttünk mindjárt, amikor még nem adhattunk volna elő mást, mint programot. Akkor nem tudhattak volna bennünket megkülönböztetni azoktól a tervkovácsoktól és számalángú ígéretektől, akiknek típusa oly ismert ebben az országban. Nem tudhatták volna, hogy mi mások vagyunk-e és mi sem kívánhattuk volna, hogy bennünket bizalmukkal előre megajándékozzanak.

Először dolgozni akartunk, az alapokat megvetni, hogy amikor itt először megjelenünk, már olyan eredményekre hivatkozhatunk, amelyikből elfogulatlan szem láthatja, hogy jó úton vagyunk, és olyan emberek, akik aktív szeretetet hoznak a szívünkben.

A diákszobának kérdésében nem elégedtünk meg azzal, hogy a most befejeződő 1934/35. tanévre két ifjút, akiket a gimnázium igazgatója tanulmányi eredményeik és ér-

demességük alapján ajánlott figyelmünkbe, felvettük a Tatal Diákszobába. A két ifjú előreláthatólag érdemes lesz arra, hogy a jövő évre és diplomájuk megszerzéséig a többi évekre is megtartsa ezt a kedvezményt. Az egyikről, Horváth Kálmánról, már tudjuk, hogy szép eredménnyel, kitüntetéssel letette az első alapvizsgát. Ugyancsak szép eredményt várunk a szoba másik ösztöndíjasától, Schick Bélától, aki a napokban szintén át-ésik ezen a próbán. A Horthy Kollégium tatal szobájába való felvétel azt jelenti, hogy Szövetségünk, amely a szobákat saját költségén bebutorozza, az ifjak után megfizeti a kollégiumnak a lakás és reggeli költségét, ami magában nagyjértékű segítség, mert a kollégium vezető tanárai törődnek is a tagokkal, s azok nincsenek a nagyvárosban elhagyva. De ezenkívül segíteni tudunk a fiúknak a tandíj-kedvezmény, menzasegély stb. megszerzésében is, úgy, hogy a segítségünk valóban sokat jelent a benne részesülőnek. Ezért éreztük úgy, hogy nem szabad a két ágynál megállnunk. Fejlesztünk kell a kollégiumot úgy, hogy annak előnyeiből egy évfolyam se maradjon ki. Ezt sikerült is biztosítanunk. Már felkértem tisztelt Barátomat, az Igazgató Urat, hogy az érettségi vizsgálatok eredményei alapján az idén végzők közül is ajánljon nekünk két érdemes fiút, mert már biztosítottuk, hogy a jövő tanévben az idei kettő helyett négy ágy álljon rendelkezésünkre ugyanilyen feltételek mellett. Az utána való években fokozatosan tíz ágyra fogjuk a helyek számát felelni, mert a négy tanéven felül egy szigorlati évre is kell számítani. Így tehát elérjük azt, hogy az itt érettségizők közül leginkább reászoruló fiúkat és szüleiket megmentjük attól a gondtól, hogy egyetemre való, tehetséges és derék emberek anyagi gondok miatt kénytelenek legyenek a továbbtanulásról lemondani. Örömmel jelentem be, hogy a helybeli Diákszövetség az akciókat szintén magáévá tette és együttes erővel fogjuk azt kifejleszteni, hiszen a célunk teljesen közös.

Programmunk másik részében, a Tata és Tóváros problémái megoldásának előmozdításában a munkát a következőképpen kezdtük meg: Tata történetére vonatkozólag sok érdemes részlettanulmány áll már rendelkezésre, de azok részben régebbi időből valók, mint Rohrbacher Miklós tanulmánya, részben csak egy korszakra vonatkoznak, mint Wenczel Gusztáv kiváló értekezése Tata fénykoráról (1879), és egyik sem dolgozza fel az összes rendelkezésre álló forrásanyagot, amelynek egy jó része külföldön van. Még inkább hiányzik Tata történetének művészettörténeti feldolgozása. Ezért Szövetségünk a szakkörökkel való tárgyalás alapján kiválasztott kiváló szakembereknek megbízást adott két tudományos monográfia írására: az egyik Tata történetére, a másik Tata művészettörténetére fog vonatkozni. A feladat az, hogy két, a tudomány mai színvonalán álló tanulmány álljon rendelkezésre, amelyek alkalmasak lesznek arra, hogy a kormány és minden irányadó tényező előtt felebbezhessenül igazolja azt, hogy Tatának az országos híre és felkarolásra egyedülálló jogcímei vannak. A munkák már készülnek és bár a teljes tudományos apparátussal való feldolgozáshoz idő kell, egy éven belül valószínűleg készen lesznek.

Hasonló, előmunkálat jellegű az a további munkálat, hogy Reviczky István főszolgabíró úrral együtt elkészítettük a két városnak 1:5000 léptékű térképét, amelynek egy-egy színezett és bekeretezett példányát, mint szövetségünk ajándékát adtuk át a gimnáziumnak, a főszolgabírói hivatalnak, és a két község házában. Ez az a léptékű térkép, amely minden városrendezésnek és városfejlesztésnek a kiindulási pontja, amelyet a készülő városrendezési törvény is kötelezően elő fog írni. Tatának tehát előre megvan ez a térképe, és ez lehetővé teszi, hogy korán, kedvező helyen álljon be a versengő magyar városok sorába.

Kedves Fiatal Barátaink!

Hozzátok közvetlenül is fordulunk. Már csak néhány nap választ el Benneteket attól a pillanattól, amikor átveszitek az érettségi bizonyítványt és nyolc évi szoros kapcsolatot után megváltok ettől a kiváló gimnáziumtól.

Az érettségi legtöbbször közületek nem jelenti a diákkor végét, mégis felejtethetetlen nagy dolog. Gondoljatok arra, hogy annak az időnek minden éve, amit itt töltöttetek, megemberedéseteknek fontos lépcsőtoka. Beléptetek ebbe az épületbe, mint gyermekek és most el fogjátok hagyni, mint bontottszárnyú, öntudatos emberek, akiket tőlünk idősebbektől már nem a felnőtt és gyermek közti éles különbség, hanem csak a tapasztalatok száma és értéke különböztet meg. Több ilyen évsor nem lesz életetekben. Ezért szokás az összes diákkori események közül az érettséginek évfordulóját megünnepelni. Mi is azért veszünk részt ezen az ünnepeteken, mert emlékezünk rá, hogy nekünk is mit jelentett. De emlékezünk arra is, hogy milyen kételyek foglalták el akkor a fejünket és erről szeretnénk Nektek egy szót szólni, tapasztalatból, tanácsul az elindulásakor.

Két érzés ütközik valószínűleg a lelketekben. Az egyik a szomorúság a búcsu miatt. Hiszen válnotok kell pajtásaitoktól, tanáraitoktól, sőt ha az egyetemre mentek, a

szülői háztól is. Mi azt mondjuk nektek, hogy ezen ne búsuljatok, mert ez a búcsu nem jelent elszakadást. Láthatjátok a mi példánkon is, hogy nem hagytuk el a kegyes atyákat, sem ők bennünket, hiszen az ő nevük alatt gyűltünk össze a Diákszövetségbe évek után; ezentúl pedig már megvan ez a Szövetség, s szeretettel várunk abba Benneteket is.

És azt mondjuk nektek, örüljétek zavartalanul a másik érzéseteknek; ami betölt Benneteket, annak, hogy Isten segítségével eljutottatok idáig, hogy egy nagy lépést tehettek előre, hogy jönnek az élet nagyobb feladatai, amelyeket erőtlükben bízva vártok, elszántan arra, hogy a Haza javára és Isten dicsőségére az önfeláldozásig mindent megtegyetek.

Egyet akarunk ebben a pillanatban a lelketekbe véteni. Ne csüggedjétek a nehézségek közt, amelyeken át kell mindenkinek mennie. Ne higgyétek, hogy a mai fiatalságnak nehezebb a helyzete, mint régebben volt, amit szeretnek ma mondogatni. Nem adhattok magatoknak ezen a címen semmi mulasztásért, semmi önelhagyásért felmentést, mert más a helyzet. Az ifjúság sorsa, mint mi tapasztaltuk, sohasem könnyű, mert az „ember“-nek sikerülnie mindig egyformán nehéz. Induljatok tehát további utatokra azzal a szent elhatározással, hogy nem hagyjátok magatokat, hogy mindig teljesen be akartátok tölteni azt a helyet, ahova a kötelesség állít és akkor boldogulni fogtok.

Mi öregdiákok mindig szeretettel fogjuk kísélni sorsotokat és örömmel segíteni mindabban, amire módunk van. Annak jeléül, hogy számontartjuk eredményeitek és örülünk sikereiteknek, egy jutalomkönyvet adok át Alpár Andrásnak, aki tanárainak egyhangú véleménye szerint nyolc éven át tanúsított kiváló szorgalmával és azonkívül az Önképzőkör sikeres vezetésével erre a legméltóbb (A mű címe: Szekfü Gyula, II. Rákóczi Ferencről gróf Tisza Istvánig. 2 kötet.)

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ezeket akartuk röviden előadni céljainkról és arról a szellemről, amely Szövetségünk működését irányítani fogja. Fogadjanak bennünket polgártársaiknak, akik Önökkel együtt akarunk dolgozni Tata és Tóváros felvirágoztatásáért és ezzel kimutatni hálánkat a gimnázium és szeretetünket szülőföldünk iránt."

